

Cristina MODREANU

Pe frontul de Est...dezorientare

Apariția numărului 64 al prestigioasei reviste "Alternatives Théâtrales", dedicat ediției 2000 a Festivalului de la Avignon și conceput de George Banu, constituie un eveniment și pentru mișcarea teatrală românească ale cărei griji și speranțe se regăsesc în măturile profesioniștilor din țările din Est, confrunțați cu probleme similare.

Zece ani de confuzie socială – după schimbările de regim de la începutul anilor '90 – confuzie dublată pentru unii de mari greutăți economice, au complicat viața teatrului consacrat drept "teatru de artă" în această parte a Europei, punându-i în față spectrul comercialului. Totuși, din articolele și interviurile diferitelor personalități din mediul teatral est-european (critici, regizori, practicieni ai scenei) reiese că, în condițiile unei schimbări mai rapide de mentalitate, arta teatrală continuă, în țările mai dezvoltate din Europa Centrală și de Est, să critice defecțiunile aparatului social, situându-se curajos pe poziții polemice față de clasa politică și de mersul lucrurilor în propria țară. Artistul rămâne mereu atent la ceea ce se întâmplă în cetate, asumându-și rolul de a da o replică în concordanță cu nemulțumirile societății civile. În ceea ce ne privește, am rămas mult în urmă din acest punct de vedere – și din altele –, singura modalitate de a schimba ceva fiind, cum spune în articolul său inclus în revistă regizorul Felix Alexa (alături de care mai apare în volum și un eseu al criticului de teatru Magdalena Boiangiu), o furtună care să răstoarne structurile ce asfixiază în acest moment – ruginite în imobilismul lor – forța creatoare a teatrului românesc.

La o primă citire a confesiunilor din "Alternatives Théâtrales", s-ar spune că sunt motive să ne liniștim în ceea ce privește problemele teatrului românesc – nici "caprele" vecinilor nu se simt prea bine. Probleme sunt peste tot, însă e o mare diferență între tipurile de probleme cu care se confruntă fiecare. Teatrul maghiar așteaptă o restructurare a tuturor teatrelor de stat, ceea ce le dă unora emoții, însă mișcarea teatrală maghiară nu se poate plânge de lipsă de fonduri (lobby-ul teatral fiind, se pare, foarte puternic la Budapesta), iar schimbarea, chiar dacă nu place tuturor, poate – și mai mult ca sigur că așa va fi – constitui bazele unei dezvoltări mai ample a acestei arte. În țările fostei Republici Iugoslave, teatrul își caută încă identitatea, încercând să se afirme pe plan european, și are toate șansele să o facă într-un mediu cultural extrem de deschis la nou, ușor cosmopolit și doritor să experimenteze permanent. Chiar dacă artiștii nu sunt atât de bine plătiți cum ar merita, încă de la începutul anilor '80 există companii teatrale independente ai căror membri au înțeles să facă teatru din pasiune, muncind în alte părți ca să trăiască.

Cu alte cuvinte, sunt multe lucruri demne de tot interesul în "Alternatives Théâtrales" nr. 64, în relatările unor experiențe care ar putea schimba mentalități și în lumea teatrală românească. Revista a fost, cum spuneam, dedicată Festivalului de la Avignon unde, din păcate, România a fost reprezentată anul acesta de un singur spectacol – *An Die Musik* de la Teatrul Evreiesc de Stat...